

โครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานขึ้น เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๕ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของปวงชนชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ตั้งอยู่ที่บ้านนาคเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ห่างอำเภอเมืองไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด ๑๓,๓๐๐ ไร่ การดำเนินงานแบ่งเป็น

พื้นที่พัฒนาการเกษตรประมาณ ๒,๓๐๐ ไร่

พื้นที่เขตปริมณฑลเพื่อการพัฒนาป่าไม้ประมาณ ๑๑,๐๐๐ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มีชื่อว่า ป่าภู ล้อมข้าวและป่าภูเพ็ก

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เริ่มดำเนินการตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๗ โดยเพิ่มศึกษาค้นคว้าวิจัยทดลอง งานพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น และนำออกเผยแพร่เป็นตัวอย่างให้ราษฎรนำไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนา อาชีพ พื้นฟู และพัฒนาป่าไม้ การปลูกพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ นี้ มีหน่วยราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย ร่วมรับผิดชอบ เช่น กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมประมง กรมปศุสัตว์กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

กิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ครอบคลุมทุกด้านที่มีผลต่อการพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรมอัน เหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ ได้แก่

งานชลประทาน สร้างแหล่งเก็บกักน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่ อ่างเก็บน้ำห้วยเตี้ยก ฝายกักเก็บ น้ำจากต้นน้ำลำธาร แนะนำการจัดระบบส่งน้ำและการใช้น้ำแก่เกษตรกร

งานศึกษาและพัฒนาเกษตรกรรม ศึกษาทดลองวิธีการที่ได้ผลในการเพิ่มผลผลิตและรายได้ เช่น ศึกษาทดสอบเลือกสายพันธุ์ข้าว พืช และไม้ผลที่เหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ข้าว พืช และไม้ผลที่เหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ข้าว พืชไร่ พืชสวน เป็นต้นว่า เงาะ ลำไย ทูเรียน น้อยหน่า หม่อนไหม ยางพารา เห็ด การจัดระบบการทำฟาร์ม การศึกษาวิธีแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

งานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ทรุดโทรม ปลูกและบำรุงป่าธรรมชาติ ส่งเสริมการปลูกป่าทดแทน ส่งเสริมการปลูกหวายตง ไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนการเพาะเลี้ยงครั้ง ควบคุมและป้องกันไฟป่า

งานส่งเสริมและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการประมง ศึกษาทดลองและพัฒนาการประมงน้ำจืด ส่งเสริมการเลี้ยงปลาบ่อ และในกระชังในอ่างเก็บน้ำ

งานศึกษาและพัฒนาด้านปศุสัตว์ ปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ศึกษาและทดลองการเลี้ยงสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ เช่น ส่งเสริมการปลูกกระถินเป็นรั้วบ้าน ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า การจัดการด้านการเลี้ยงสัตว์ และวิธีแก้ปัญหา เช่น การป้องกันและกำจัดโรคของสัตว์

งานศึกษาและพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน อนุรักษ์ดินและน้ำวิจัยทดสอบ ถ่ายทอดความรู้แก่ราษฎรเพื่อพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์

งานส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน แนะนำฝึกอบรม ส่งเสริมความรู้ด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การตีเหล็ก ผลิตไม้ด และเครื่องมือเกษตร ฝึกอบรมย้อมสีผ้า ทอผ้า เพื่อให้ราษฎรทำเครื่องใช้ในครัวเรือนเป็นการประหยัด หรือเป็นอาชีพเสริมเพิ่มพูนรายได้

งานส่งเสริมการเกษตร นำความรู้ด้านเกษตรที่ศึกษาทดลองได้ผลเป็นที่พอใจแล้ว เผยแพร่แก่เกษตรกรให้นำไปปฏิบัติด้วยตนเอง

งานศึกษาและพัฒนาหมู่บ้านตัวอย่าง จัดระเบียบชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน จัดตั้งและพัฒนากองกรประชาชนในหมู่บ้านรอบศูนย์

งานฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรกรรมแก่ราษฎรในหมู่บ้านรอบศูนย์ และราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต

ด้วยเดชพระบารมี พระปรีชาสามารถที่ทรงเห็นการณ์ไกล และพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมุ่งมั่นบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรที่ยากไร้ในชนบท ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้อำนวยประโยชน์แก่ราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้พัฒนาผืนดินพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพเสริม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความรู้สุขภาพอนามัย

พระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะพระมหากรุณาทริยนักพัฒนา ได้ปรากฏ ขยายจรเป็นที่ยกย่องเทิดทูนทั้งในประเทศไทย และนานาชาติทั่วโลก

ที่ตั้งโครงการ

ตั้งอยู่บ้านนาบกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร อยู่ห่างจากอำเภอเมืองสกลนครไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมดประมาณ ๑๓,๓๐๐ ไร่ โท (๐๔๒) ๗๑๒๙๗๕ โทสาร (๐๔๒) ๗๑๒๙๔๕